

ΕΝΑΣ ΧΩΡΙΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ

Ὁ Ἄγγελος προχωρᾷ στὸν δρόμο καὶ δὲν μπορεῖ νὰ σηκώσει στοὺς ὤμους του τὸ βάρος τοῦ πρώτου θανάτου. Τὸ κορμί του τοῦ γίνεται ἄχρηστο ξαφνικά. Εἶναι ἓνα δέντρο ὀλόκληρος ἀπὸ δάκρυα. Ἐνα κουρελόχαρτο. Ἐνα τίποτα πού ἔχει μὲς τὰ φυλλοκάρδια του μιὰ πληγὴ μεγάλη σὰν τὸν κόσμος. Οἱ βρύσες ἀνοίξαν ἀπότομα. Τὸ αἷμα γίνεται νερὸ καὶ τρέχει, τρέχει ἀκατάπαυστα. Δὲν προχωρᾷ. Τρεκλίζει. Τὰ ξένα πόδια του τὸν ὀδηγοῦν στὸ πέρασμα πού συνορεύει μὲ τὴν θάλασσα. Περνᾷ τὸ πάρκο, προσπαθώντας νὰ στηρίξει τὸ νεκρὸ κορμί του πάνω σὲ ἀδύνατα κορμιά νεαρῶν δέντρων. Πλησιάζει στὴν παραλία καὶ σκύβει καὶ κλαίει πάνω στὴν θάλασσα. Θέλει νὰ πνίξει τὰ δάκρυά του, ὅπως λέει, στὴν θάλασσα. Μὰ τὰ δάκρυά του, βλέπει, δεῖ ἐπιπλέουσε στὴν θάλασσα σὰν τίς λαδιές. Ἐτσι ἀφήνει τὴν μάταιη αὐτὴ προσπάθεια καὶ συνεχίζει τὸν παραλιακὸ του περίπατο πλάι στὴν γκριζωπὴ κι ἀναίσθητη θάλασσα πού δὲν μπορεῖ νὰ τὸν καταλάβει. Ἐχει ἀνάγκη συμπόνιας. Ἐτσι ὅταν βλέπει ἀπέναντι μιὰ γνωστὴ του κοπέλλα νὰ περνᾷ, κ' ἐκείνη τὸν χαιρετᾷ, σπεύδει νὰ τῆς ἀνταποδώσει τὸν χαιρετισμὸ, μὲ τὴν κρυφὴ ἐλπίδα πὼς θὰ εἰσπράξει λίγο οἶκτο. Μὰ ὅπως δὲν συμβαίνει αὐτό, ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσει μόνος του στὸ κορίτσι πὼς δὲν αἰσθάνεται καθόλου καλὰ σήμερα. Ζητᾷ οἶκτο ὁ νέος ποιητῆς, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ τὸν ζητιανεύει. Κρατᾷ μιὰ δική του ἀξιοπρέπεια πού σὲ λίγο ὁμως ὑποχωρεῖ κι αὐτὴ καὶ τρέχει στὸ κατῆχημα ἑνὸς φίλου του γιὰ νὰ τοῦ πεῖ ὅτι «τελειώσανε τὰ ψέμματά, χωρίσαμε σήμερα, ναί, χωρίσαμε. Χωρίσαμε». Ὅμως ὁ φίλος μόλις τὸν βλέπει νὰ μπαίνει ἀπ' τὴν πόρτα τοῦ μαγαζιοῦ του, διαισθίνεται πὼς ὁ Ἄγγελος κάτι ἔχει, τοῦ τὸ λέει, κι ὁ νέος ποιητῆς ἱκανοποιημένος πού ὁ πόνος του ἀντανεκλᾷ πάνω στὴν μορφή του, δὲν τοῦ λέει τίποτα, παρὰ μόνον ὅτι ἔχει ἀποφασίσει νὰ φύγει ἀπ' τὴν πόλη αὐτὴ γιὰ λίγο καιρὸ, καὶ πέρασε ἔτσι γιὰ νὰ τὸν ἀποχαιρετήσει. «Μὰ τί τρέχει;» τὸν ρωτᾷ ὁ φίλος του. «Τίποτα, τίποτα» ἀπαντᾷ ὁ νέος ποιητῆς πού βιάζεται νὰ βγεῖ, λέγοντας ἀπὸ τὴν πόρτα ὅτι ὅταν γυρίσει θέλει νὰ βρεθοῦν οἱ δύο τους, νὰ τὰ ποῦνε. Δὲν ξέρει βέβαια ἂν καὶ τότε θὰ γυρίσει. Δὲν σκέφτεται τὴν ἐπιστροφή στὴν πόλη αὐτὴ τὴν ἄδεια καὶ τὴν ἔρημη, καὶ τὴν σκληρὴ μὲ τίς γωνιές της, τὴν ὑπουλὴ μὲ τὰ σταυροδρόμια της, τὴν προδοτικὴ μὲ τὰ πέρασμα της, τὴν ἐνοχλητικὴ μὲ τοὺς ἀνθρώπους της πού ὁ καθένας ξεχωριστὰ εἶναι καὶ λίγο ὑπεύθυνος γιὰ τὸν θάνατό του—τὸ μόνον πού σκέφτεται τώρα εἶναι ὅτι θὰ φύγει, ὅτι δὲν μπορεῖ ν' ἀντέξει ἄλλο πιά μὲς τὰ ἐρείπιά του, ζητᾷ ν' ἀλλάξει σκηνικὸ, ἀτμόσφαιρα ἀέρα, ἀπόψε κιόλα, ἀπόψε, θὰ πάρει τὸ λεωφορεῖο καὶ θὰ φύγει γιὰ τὴν ἄλλη πόλη, ὅπου τὸν περιμένει κ' ἓνας ἄλλος φίλος του, ἔτσι ἐπιστρέφει στὸ σπίτι του, πίνει, ζαλιζεται, γράφει, καὶ μὲ τὰ φρέσκα χαρτιά, ὅπου ὁ πόνος του ἀκόμα δὲν ἔχει ξεραθεῖ πάνω τους καὶ φοβᾷται μὴ τὸν λεικιάσει, παίρνει τὸ μικρὸ βαλιτσάκι του καὶ φεύγει. Στὸν δρόμο τὸ ρευστὸ τοπεῖο τοῦ δίνει τὴν χαρὰ νὰ σταθεροποιηθεῖ στὸν χαμὸ του, στὸν χαμὸ της, μπορεῖ κ' ἐντοπίζει καλύτερα τὸν θάνατό του στὸ σκηνικὸ τῶν βουνῶν, τῶν λιμνῶν, τοῦ ἀκροφιλήματος τῆς φθινοπωρινῆς θάλασσας πού ἀλλάζει, ἀλλάζουν, κι αὐτὸς κολλᾷ, ἐκεῖ, καθὼς ἔφευγε ἐκείνη μὲ τὰ σύνορα τοῦ πόνου της, στὰ σύνορα τοῦ κορμιοῦ της, δὲν ξέφευγε τίποτα ἀπὸ πάνω της, κανένα σύγνεφο δὲν τὴν τύλιγε, περπατοῦσε ἤρεμα, ἀποφασισμένα, ἔγκλειστη, κι' αὐτὸ τὸν ἀρρώσταινε πιδὸ πολὺ ἀκόμα,

αὐτὴ ἢ τελευταία σιωπὴ τῆς, ἢ ἀφθογγὴ παραδοχῆ, καὶ τὸ γλίστρημά τῆς μέσα ἀπὸ τὸ πάροχο... Τὸ αὐτοκίνητο σταματᾷ, κατεβαίνει, ἔχει συγγενεῖς στὴν πόλιν αὐτὴ μὰ αὐτὸς τραβᾷ γραμμὴ γιὰ τὸ σπίτι τοῦ φίλου του κ' ἐκεῖ μόλις ἐξασφαλίζονται οἱ δύο τους μέσα σ' ἓνα δωμάτιο, ἀνοίγει τὸ βαλιτσάκι του, βγάζει τὰ χαρτιά του, καὶ ὅπως σὰν ποιητῆς πού εἶναι μπορεῖ νὰ μιλᾷ καλύτερα ἀπὸ τὸ χαρτί παρὰ ἀπ' ὅταν μιλάει, διαβάζει στὸν φίλο του, δὲν τελειώνει ὅμως γιὰτὶ στὸ μεταξύ τὸν πνίγουν τὰ δάκρυα, παραδέχεται τὴν ἥττα του, τὴν δυσκολία του νὰ ἐκφραστεῖ μιὰ πού ἢ πληγὴ εἶναι πολὺ νωπὴ ἀκόμα καὶ μιλάει, καὶ κλαίει, καὶ λέει, ὄχι πιά Νταπάρντον Ὡς καὶ ἀσυναρτησίες, ἀλλὰ πράγματα πού θὰ βοηθήσουν τὸν φίλο του νὰ καταλάβει τὴν κατάστασή του, τὴν ἀπώλειά του, μ' ἓνα λόγο τὴν τελικὴ ἥττα του. Ὁ φίλος του, γνώστης παρόμοιων θανάτων κι αὐτός, ἔχει γράψει τὸν στίχο: «ὅταν ὁ χωρισμὸς γίνεται ἀτέλειωτὴ ἀντάμωση καὶ τὸ σμίξιμο ἀναζήτησι παντοτεινῆ», τὸν ἀκούει προσεχτικῶς, μὲ κατανόησι κι ὁ νέος ποιητῆς αἰσθάνεται τὴν ἀνακούφιση τοῦ ἀνθρώπου πού πετᾷ ἓνα φορτίο, ἓνα μέρος τοῦ φορτίου τουλάχιστο, ἔτσι πού νὰ μπορεῖ νὰ ἐπιζῆσει κάτω ἀπὸ τὸν βράχο πού τὸν πλάκωσε ἀπότομα, κι ὁ φίλος του τοῦ λέει κάτι γιὰ τὸν χρόνον, μιὰ ἔννοια πού ὁ νέος ποιητῆς ἀγνοεῖ ὀλότελα, τὴν δέχεται ὅμως σὰν πιθανὴν γιὰτρεῖα στὴν ἀβάσταχτη λύπη του. Κι ὁ φίλος του μετὰ ἀντὶ γι' ἄλλη λύση τὸν ὀδηγεῖ σ' ἓνα δωμάτιο μὲ δίσκους καὶ μουσικὴ κ' ἐκεῖ πιά ὁ νέος ποιητῆς ξημεροβραδιάζεται ἀκούοντας ἀχόρταστα τόνους μουσικῆς πού εἶναι μπάλαμο στὴν καρδιά του κι ἀνακαλύπτει χαρὲς πού δὲν τις γνώριζε, ἀγαπᾷ κομμάτια πού ὡς τώρα δὲν μποροῦσε νὰ τὰ καταλάβει καὶ μόνο ἐκνευρισμὸ τοῦ ἔφερναν—ἔτσι πού σιγὰ—σιγὰ καταλαβαίνει πὼς ὁ πρῶτος θάνατός του δὲν πῆγε κι ὀλότελα χαμένος μιὰ πού τὸν βοήθησε ν' ἀνακαλύψει μέσα του πηγὲς ἀγνωστες, κόσμους πού δὲν θὰ τοὺς ἄγγιζε ἀλλιῶς ποτέ. Καὶ μὲ τὸν φίλο του ξεφεύγουν γιὰ λίγο στὴν ὁμορφὴ φύση ἀπέναντι, ὅπου ὁ νέος ποιητῆς τᾶχει ξεχάσει ὅλα.

Ἐπιστρέφει στὴν πόλιν του ἀλλιῶτικος. Τώρα ὑπάρχει κάτι ἄλλο πού τὸν βασανίζει: ἂν τὴν δεῖ καμιὰ φορὰ τυχαῖα στὸν δρόμον θὰ τὴν χαιρετήσῃ ἢ θὰ τὴν ἀποφύγει, περιμένοντας τὴν ὀρισμένη ἡμερομηνία πού δῶσαν γιὰ ὕστερα ἀπὸ πέντε χρόνια. Κι ἂν τῆς μιλήσῃ τί τάχα θᾶχει νὰ τῆς πεῖ; Κι ἂν τὴν ἀποφύγει; Δὲν ξέρει, δὲν ξέρει τί θὰ κάνει. Μὰ νὰ πού ἀκόμα δὲν ἔφτασε καὶ στὰ προπύλαια ἀκόμα τῆς πόλης του τὸν ὑποδέχονται ὅλα τὰ προβλήματα του. Τί θὰ κάνει; Ἡ ἀνάμνησι τῆς δεκαήμερης παρένθεσις κοντὰ στὸν φίλο του τοῦ φαίνεται κιόλα πολὺ μακρυνή, σὰν νὰ μὴ μεσολάβησε τίποτα ἀνάμεσα σ' αὐτὸ καὶ σ' αὐτό, κ' εἶναι ἀκόμα γεμάτος μουσικὴ, γεμάτος ποίησι καὶ φύσι καὶ ἀνετὴ συζήτησι μ' ἓναν ἄνθρωπον στοὺς χίλιους πού ἐπιτέλους μπόρεσαν νὰ συνεννοηθοῦν μὲ τις σιωπὲς τους. Ἡ πόλιν τὸν ὑποδέχεται σὰν ἓνα καμίνι πού βράζει κι ὅπου μέλλει κι αὐτὸς νὰ ψηθεῖ, νὰ βᾶψει μὲ τὸ αἷμα του τις γωνιές τῆς, πὼς θᾶναι τάχατε μεθαύριο ὁ ποιητῆς τῆς ἂν τώρα πού τὸ αἷμα του ἀκόμα ἀνθροβολᾷ ἀγίοκλημα καὶ βασιλικὸ δὲν τὴν χρωματίσει λίγο; Πέφτει σὲ μιὰ συγκέντρωσι στὸ σπίτι του ἀνθρώπων ξένων, μεγάλων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πού πκίζουν χαρτιά καὶ συζητοῦν στίς πολυθρόνες. Προσπαθεῖ νὰ πάρει μέρος στὴν συζήτησι. Κάποιος λέει:

—Ἡ δικήλωσή σας ἦταν ἀποτυχῆς. Ἐντονώτερα, ἀλλὰ σιγώτερα.

Ἐντονώτερα ἀλλὰ σιγώτερα. Οἱ μπουρδες, οἱ αἰώνιες μπουρδες πού πρέπει νὰ χαμογελοῦμε σ' αὐτὲς ἐπειδὴ λέγονται ἀπὸ ἀνθρώπους τάχα σπουδαίους. Ἡ μόνη του παρηγοριά εἶναι ὁ ἐρχομὸς τοῦ φίλου του τοῦ καταστηματοῦρχου πού μὲ τὸ χιουῦμορ του τὸν ἀνακουφίζει λίγο καὶ ἡ ὥρα περνᾷ εὐχάριστα ὥσπου νὰ φύγουν οἱ ξένοι, νὰ διαλυθοῦν τὰ τραπουλόχαρτα. νὰ μαζευτοῦν οἱ σκόρπιες φύσσες, νὰ ἀδειαστοῦν τὰ τασάκια ἀπὸ τ' ἀποτσιγάρα, νὰ ἐξαεριστοῦν τὰ γεμάτα ἀπὸ καπνιά καὶ ὀμιλία δωμάτια. Καὶ τὸ βράδι ὅταν πέφτει ὁ νέος ποιητῆς στὸ κρεβάτι του γιὰ νὰ κοιμηθεῖ, βλέπει πὼς παντοῦ ὀλόγυρα εἶναι τὰ ἐρείπια ὅπως τᾶχε ἀφήσει, καὶ τίποτα πού νὰ τοῦ λέει περαστικῶς. Ὁ νέος ποιητῆς ὑποπτεύεται τὴν μνήμη. Κι ὅπως τὸ δράμα του εἶναι ἀνίκανος νὰ τὸ δώσει ἀκόμα μὲ λῆγια—ἢ πληγὴ αἰ-

μυρραγεῖ—καταφεύγει σ' ἓνα ἄλλο τέχνασμα γιὰ νὰ τὸ ἔχει ἀποτυπωμένο: Ἀγοράζει ἓνα φίλμ μὲ τριανταδυὸ φωτογραφίες, ἀγκαζάρει γιὰ ἓνα ὀλόκληρο πρωινὸ ἓνα φίλο του ποὺ ἔχει φωτογραφικὴ μηχανὴ κ' εἶναι ἐρασιτέχνης φωτογράφος καὶ χωρὶς νὰ τοῦ πεῖ τὸ πῶς καὶ τὸ γιατί, γυρνοῦν μαζί σ' ὄλα τὰ μέρη ὅπου παίχτηκε τὸ δράμα του καὶ σὲ διάφορες πόζες φωτογραφίζεται. Ὁ νέος ποιητὴς φορεῖ πάντα σὲ ὄλες τὶς στάσεις τὴν ἴδια μαύρη μπλούζα, ποὺ ἀνεβαίνει ὡς τὸν λαιμό, σύμβολο τοῦ πένθους. Ἔτσι βλέπουμε φωτογραφίες του στὸ παγκάκι, μὲ φόντο τὴν σειρὰ τῶν λαϊκῶν σπιτιῶν ἀπέναντι στὸ Πανεπιστήμιο, μὲς ἀπ' τὰ κλαδιὰ ἑνὸς γυμνοῦ δέντρου, τὸν ἑαυτὸ του πάλι στὸ παγκάκι ξαπλωμένο, στὸ ἴδιο παγκάκι νὰ συνομιλεῖ μὲ τὴν ἀπουσία, σ' ἓνα ἄλλο παγκάκι νὰ ἀφήνεται πεσμένος—ἐδῶ θέλει νὰ μιμηθεῖ τὴν φράση τῆς κοπέλλας του ποὺ τοῦ λέει τὸ σῶμα μου παίρνει τὸ σχῆμα τοῦ πάγκου, χωρὶς νὰ τὸ πετυχαίνει γιὰ τὸ δικό του σῶμα εἶναι σκληρὸ κι ἀλύγιστο—σὲ ἄλλη φωτογραφία εἶναι πεσμένος πάνω ἀπὸ μιὰ λιμνούλα μὲ νερά, σὲ ἄλλη ἀγκαλιάζει μιὰ κολώνα, σὲ ἄλλη σκεφτικὸς κοιτάζει τὴν θάλασσα, στὴν ἄλλη πατᾶ πάνω σ' ἓνα πάσαλο ὅπου δένονται τὰ πλοῖα καὶ μὲ τὰ χέρια του ἀνοιχτά, ἢ καμπαρντίνα τὰ σκεπάζει, προσπαθεῖ νὰ μιμηθεῖ γιγάντιο πουλὶ ποὺ ἐτοιμάζεται νὰ πετάξει, ἀλλοῦ κάθεται πίσω ἀπὸ ἓνα κάρο, ἀλλοῦ τὸν βλέπουμε φωτογραφισμένο μέσα σ' ἓνα τιμεντένιο σωλῆνα μελλοντικοῦ ὑπόνομου, ἀλλοῦ δανείζεται τὸ καπέλλο καὶ τὸ μοτοποδήλατο ἑνὸς πλανώδιου γλυκατζῆ καὶ ἀνεβαίνει στὴν σέλα. Οἱ ἄλλες μισὲς φωτογραφίες εἶναι τραβηγμένες στὸ ἄλλο τοπεῖο τοῦ δράματος, εἶναι δηλαδὴ ἐσωτερικὲς, τραβηγμένες ὄλες μὲς τὴν κάμαρά του καὶ στὸ μπαλκόνι. Ἐκεῖ τὸν βλέπουμε νὰ κρατᾶ μιὰ φωτογραφία τῆς κοπέλλας του στὸ ἓνα χέρι καὶ στὸ ἄλλο μιὰ φωτογραφία τοῦ Μοντγκόμερρυ Κλίφτ—ὁ ἠθοποιὸς τοῦ κινηματογράφου ποὺ θαύμαζε τότε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον καὶ ποὺ τὸ ἔργο του ὁ «Τελευταῖος Σταθμὸς» μὲ τὴν ἐπίσης σωσία τῆς κοπέλλας του, Τζέννιφερ Τζόουνς, στάθηκε γι' αὐτὸν σταθμὸς στὴν ζωὴ του, ἀλλοῦ τὸν βλέπουμε σκυμένο πάνω στὸ γραφεῖο του μὲ βλέμμα τρελλοῦ, ἀλλοῦ πεσμένο στὸ πάτωμα μὲ μπουκάλιες κονιάκ ὀλόγυρα ποὺ ἔπινε ὥσπου νὰ γίνῃ στουπί. Καὶ τελικὰ μιὰ ποὺ ἐτοιμάζεται νὰ πηδήξει ἀπὸ τὸ μπαλκόνι.

Τὶς ἐπόμενες μέρες ὁ νέος ποιητὴς γυρίζει στὰ μέρη τὰ γνωστά, ὁ λαιμὸς του τεντωμένος ἀπ' τὴν ἀγωνία, τὰ μάτια του ξερὰ ἀπὸ τὴν δίψα, ἢ φωνὴ του σβραχνὴ ἀπὸ τὸν λάκο, τὰ χέρια του μαῦρα ἀπὸ τὴν μπλούζα ποὺ φορεῖ συνέχεια, ποὺ ἔχει ξυνίσει πάνω του, ὁ λαιμὸς του καμμένος ἀπὸ τὸ ἀλκόλ, τὸ στόμα του πικρὸ ἀπ' τὸ πολὺ τσιγάρο. Γυρίζει, μήπως τὴν δεῖ, τυχαῖα βέβαια, δὲν θὰ προδοθεῖ ὅτι γύρευε νὰ τὴν συναντήσῃ, δὲν θὰ τῆς πεῖ ὅτι μέρες τώρα ἔστηνε παγίδες γιὰ νὰ τὴν πιάσῃ. Μὰ δὲν τὴν βλέπει πουθενά. Λὲς κι ἀνοιξε ἡ γῆ καὶ τὴν κατάπιε.

Τὰ χαρτιά του, μάρτυρες τοῦ πόνου του, τὸν βαραίνουν. Θέλει ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπ' αὐτά. Βρίσκει ἓνα παιδάκι στὸν δρόμο, τοῦ δίνει λίγα λεφτὰ καὶ πολλὰς ὁδηγίες καὶ τὸ στέλνει στὸ σπίτι της, περιμένοντας ἀπάντηση. Τὸ παιδάκι γυρίζει σὲ λίγη ὥρα μ' ἓνα ἀνοιχτὸ ἑκατόφυλλο τριαντάφυλλο.—Τί σοῦ εἶπε;—Τίποτα.—Τίποτα;—Ναί, εὐχαριστῶ μοῦ εἶπε καὶ μοῦδωσε αὐτὸ τὸ τριαντάφυλλο.

Ὁ ποιητὴς τρώει σιγὰ—σιγὰ τὸ τριαντάφυλλο. Ἐνα—ἓνα φύλλο τὸ μασᾶ, τὸ κάνει πρῶτα φουσκαλίδα, τὸ σπάζει κ' ἔπειτα τὸ καταβροχθίζει. Ὁ ποιητὴς μένει τελικὰ μὲ τὸ κοτσάνι μόνο.